

Magnetogram ni avtoriziran!

MAGNETOGRAM
POGOVORA PREDSEDNIKA VLADE RS JANEZA JANŠE ZA AKADEMIJO
AKTIVNEGA DRŽAVLJANSTVA IN PODJETNIŠTVA

Piran, 6. oktober 2012

MODERATOR: V izjemno veselje mi je, da lahko v naši sredi pozdravim predsednika slovenske vlade, gospoda Janeza Janšo, torej ključnega človeka v teh težkih, a po svoje vznemirljivih časih velikih sprememb. Gospod predsednik, kako se počutite?

JANEZ JANŠA (predsednik vlade): V skladu z jutranjo uro, ko sem moral vstati, zaradi vašega vabila.

MODERATOR: Za kar smo vam izjemno hvaležni.

JANŠA: Je pa na Štajerskem lepše jutro, več sonca. Pa hvala za vabilo in seveda vesel sem, da je dvorana polna, kljub za mlade, za sobotno jutro zgodnji uri. Čeprav ste verjetno prespali tukaj.

MODERATOR: Tako je. Smo jih že popoldne zaklenili v dvorano, veste. Gospod predsednik, v Združenih državah Amerike ste prejeli prestižno mednarodno nagrado za inovacijo na področju diplomacije. Nagrada je bila podeljena v Bostonu, v zibelki Keneddyjev, ki so navdihovali številne generacije državnikov nekoč in danes. Kdo je navdihoval vas nekoč in po kom se zgledujete danes?

JANŠA: Zdaj moj, moj glavni vzornik v političnem pa tudi povsem človeškem smislu, je še vedno doktor Jože Pučnik, se pravi moj predhodnik na čelu stranke, ki jo danes vodim in človek, ki je predstavljal tisto bistveno dodano vrednost v začetku slovenske pomladi, v času demokratičnih sprememb, ki je verjetno omogočila, da je Slovenija danes demokratična država v veliki meri, tudi samostojna država. Tako nesebičnega človeka, tako pogumnega človeka, ki je bil sicer, ki ni nikoli uporabljal zelo ostrih besed, ki nikoli ni, ki je vedno poizkušal najti tudi kompromise in tako naprej, ampak ki se nikoli ni izogibal temu, da bi zelo jasno povedal resnico, jaz nisem srečal ne doma ne v tujini. Je pa seveda prej, preden je doktor Jože Pučnik sploh prišel v Slovenijo in preden sem jaz prišel do njegove prve knjige, bilo kar nekaj časa tavanja, ko smo v tistem zaprtem jugoslovanskem prostoru iskali različne vzore in rešitve in ko se je pač na koncu izkazala za neko novo iluzijo. Tudi tega je bilo kar nekaj. Zdaj pred dnevi je časopis Finance ovekovečil obletnico odstavitve Staneta Kavčiča. To je bil še v socialistični Jugoslaviji predsednik slovenske vlade oziroma Slovenskega izvršnega sveta. Recimo ko smo brali njegove spomine in njegov dnevnik leta 1987, 88, se je zdelo da odkrivamo nekaj kar bi že 20 let nazaj prestavljalo neko upanje za nek drugačen razvoj Slovenije pa temu upanju ni bilo dano niti da resno zaživi. Seveda potem, ko se to spravi v zgodovinski kontekst, se je videlo, da pač je bil to en tak blag poizkus, da bi se stvari nekako drugače odvijale, ampak še vedno znotraj enopartijske države brez svobodnih volitev in tako naprej. Skratka, v slovenski zgodovini je kar veliko ljudi, tudi tej novejši zgodovini, ki so nekaj poizkušali, tudi nekaj dosegli, ampak je en tak

resen preboj dosegel doktor Jože Pučnik in jaz imam še vedno pred sabo tisti stavek, ki ga je Drago Jančar napisal v knjigo doktor Jožetu Pučniku pred prvimi volitvami leta 1990, ko so ga vprašali oziroma ko je skušal potegniti razliko med njim in drugimi starimi in novimi politiki, ki smo takrat začeli nastopati ali pa so takrat nastopali na slovenskem političnem prizorišču. In Drago Jančar je za doktor Jožeta Pučnika napisal, da gre za človeka, ki mu gre za stvar, ki mu gre za stvar, ki verjame v neko idejo, da se je za to pripravljen boriti in ni zgolj nek pragmatik, ki gleda ankete, ki so objavljene in govori tisto kar misli, da je ljudem všeč, ampak pove tisto kar misli, da je res in dela tisto kar je prav. Temu je v politiki velikokrat zelo težko slediti, ampak to je neko osnovno načelo, ki dela razliko med tem, da dolgoročno nekaj dosežeš in med tem, da se zgolj prilagajaš temu, kamor piha veter.

MODERATOR: Prav o Pučnikovi stvari smo govorili včeraj na okrogli mizi o korakih do pravne države, ko smo govorili o tistih pozitivnih stvareh, ki jih lahko skupaj dosežemo in ki bi jih morali po svoje zapisati v DNK naše samostojne Slovenije, da pokažemo, da je vztrajati potrebno, ne glede na posledice, ki so bile še posebej za doktorja Pučnika izjemno hude. Ko ste govorili o teh stavkih, ki si jih je vredno zapomniti, se mi vedno pred očmi pokaže tale: Jugoslavije ni več, zdaj gre za Slovenijo. Njegov slavni stavek in mi prosim povejte, za kakšno državo je šlo doktorju Jožetu Pučniku in kakšno državo imamo po vašem mnenju danes?

JANŠA: No najprej je treba dodati, da je bila ta izjava doktor Jožeta Pučnika zelo napadena, ampak (ni zvoka) več kot prepričljiva večina, danes temu pravimo plebiscitna večina, čeprav je to, bom rekel napačen pojem. Je ta njegov stavek, da Jugoslavije ni več, bil obsojen takrat tudi v najvišjih političnih krogih, ne v Demosu, ampak izven Demosa, češ da je to popolnoma odveč, da je to provokacija, kaj zdaj pravzaprav s tem mahamo z rdečo cunjjo Beogradu, saj smo se odločili za samostojnost, ampak (ni zvoka) preostra beseda, čeprav je v bistvu prej celotna slovenska politika, pri tistih sistemih se niso niti najbolj strinjali, ampak so sledili občutku v javnosti in anketam, govorili pač, da glasujemo na plebiscitu za samostojno Slovenijo. Ampak ravno ta napad na Pučnika potem že naslednji dan, ko je tudi v nekaterih medijih seveda, ko je izrekel ta stavek, je v bistvu najavil to dvojno igro, ki se je takrat v Sloveniji peljala, se pravi po eni strani smo imeli za sabo plebiscit, kjer so ne samo Slovenci, ampak tudi državljani oziroma prebivalci takrat Slovenije večinsko, tudi neslovensko, večinsko glasovali za samostojnost in je bil ta rezultat popolnoma jasen, ampak kljub temu se je takrat začelo zaviranje tistih realnih ukrepov osamosvojitve, misleč da ok, na eni strani je tukaj plebiscit, kjer smo rekli, da se bomo osamosvojili, ampak v plebiscitnem zakonu je pisalo, da je treba zdaj pa v šestih mesecih izvesti vse tiste ukrepe, da bo Slovenija lahko živela kot samostojna država. Šest mesecev se je takrat zdelo kar veliko, nekateri so zahtevali tri mesece. Meni se je zdel to mogoče ravno prav, ko še lahko dejansko Slovenijo pripravimo na samostojno življenje. Ampak zdaj bom preskočil 20 let pa se bom potem vrnil nazaj. Danes poslušamo izjave raznih institucij, tudi posameznikov, kako bi morali za nek nujen ukrep, ki ga je treba danes hitro sprejeti, si vzeti najmanj pol leta časa. Zdaj v pol leta je takratna Demosova vlada pripravila vse za samostojno življenje države, zdaj bi pa morali si vzeti pol leta časa za to, da en zakon sprejmemo pa da o njem na dolgo razpravljamo, čeprav se o tem razpravlja že leta in vemo natančno kaj je treba storiti. S tem ne zagovarjam nekih zelo hitrih postopkov, kadar to ni potrebno. Kadar pa je potrebno, je pa pač to treba storiti. Ampak takrat, da se vrnem nazaj, se je začelo to zaviranje naporov, da se Slovenija osamosvoji in Demosova večina, včasih pa tudi z manjkom velikega dela poslancev Zelenih, ki niso čisto videli ali so takrat koalicijska ali niso, je s pičlo večino glasov, enim glasom večine, z dvema glasoma večine, sprejela obrambni proračun, zakon o vojaški dolžnosti, potem zakon o obrambi. Če bi karkoli od tega padlo, se Slovenija ne bi mogla osamosvojiti, tako da tisti ki danes govorijo, da smo bili vsi za osamosvojitvev – plebiscitni rezultat to potrjuje, glasovanje o zakonih, s katerimi smo uresničili ta plebiscitni rezultat pa kaže, da se je to skušalo zavirati in to se je nadaljevalo tudi potem. Karkoli so tisti, ki so pač zavirali osamosvojitvev, mogli očitati osamosvojitvi, pa če je bilo res ali pa ne, so to delali zadnjih 20 let. Tako da ta stavek doktor Jožeta Pučnika: Za Slovenijo gre, Jugoslavije ni več, je bil zelo aktualen tudi še naslednjih 20 let. Danes seveda vprašanje ali bi kdo želel vrniti Jugoslavijo, Slovenijo v Jugoslavijo v geografskem smislu ali pa v političnem smislu seveda ni več. To je popolnoma mimo, čeprav ta debata je potem nekaj let še obstajala, tudi iz Evrope so prihajali močni glasovi, kako je treba Jugoslavijo postaviti nazaj. Tudi še zdaj kje izven Evrope naletimo na kakšno tako obžalovanje, zakaj te voditeljice neuvrščenih ni več, da je pač posledice zgodovine druge polovice prejšnjega stoletja. Ampak nekih vzorcev, nekih trdovratnih vzorcev obnašanja, politične kulture, zamegljevanja, nasprotovanja vsemu kar državo vodi naprej iz tistih časov pa je še ostalo. Tako da o tem prenesenem smislu je še veliko teh ostankov

preteklosti pri nas. Eden od teh je to recimo, da je miselnost o tem kako mora nekdo drug poskrbeti za nas, kako je tukaj država, ki mora poskrbeti za vse, kako... Enostavno ni vprašanje od kje denar, denar mora pač biti.

MODERATOR: Danes pa ni več vprašanje, kakšno državo si želimo, ampak konec koncev kakšno si lahko privoščimo. Pa če recimo nadaljujemo...

JANŠA: Oboje je pomembno.

MODERATOR: Oboje je pomembno, ampak žal nimamo prevelike izbire, vsaj v tem trenutku ne. Morda če nadaljujemo s temi vzporednicami s časom osamosvajanja Slovenije, ki jih je dejansko veliko, mi gospod premier povejte, kaj je težje – braniti državo pred tujo armado ali pred bankrotom? Takrat se je zdelo, da so vsi proti nam, pa nam je uspelo, danes se zdi, da je cel svet oziroma vsa Evropa z nami, mi se pa obotavljamo.

JANŠA: Objektivno vzeto so bili seveda tisti časi bistveno težji, to je popolnoma jasno. Tveganja, bom rekel tudi na povsem osebni ravni, ko gre za varnost, za preživetje, so bila ogromna za veliko večino Slovencev. Čeprav se mnogi zaradi tega, ker je bila vojna relativno kratka, tega niso niti zavedali. Ta zavest je prihajala počasi šele kasneje. Vendar pa je bilo seveda manj izbire takrat. Je bila izbira relativno enostavna, zdaj pa se marsikomu zdi kot da je bolje, da se nečemu upre pa se bo stvar uredila. Se pravi, to prepričanje, kako bo že nekdo od nekod vse organiziral, financiranje pa denar, kako končno, če mi sami tega nismo sposobni, bo pa Evropa to dala, saj za to smo šli v Evropo, sem slišal pred par dnevi. To se mi zdi, da je pa okoliščina, ki dela situacijo težjo. Ni tega nekega splošnega razumevanja povsod. Čeprav je tudi to samo pogled v situacijo v enem delu slovenske družbe. Slovenija je v tem trenutku, ko gre za razumevanje situacije, razdeljena na dva dela – na enem delu ta polemika o tem, ali lahko dejansko porabimo samo toliko kot ustvarimo poteka z veliko intenziteto in tukaj neka institucija, ki izgubi recimo 10 procentov javnega financiranja, govori o tem kako bo potem vse propadlo, mislim na nacionalno televizijo. Po drugi strani imamo gospodarstvo, ki je v zadnjih treh letih krize izgubilo 60 tisoč delovnih mest, 60 tisoč ljudi v Sloveniji v gospodarstvu je izgubilo delo in sprašujem tudi, ali so ljudje ki delajo v slovenskih podjetjih manj vredni od tistih, ki delajo v javnem sektorju, po ustavi smo vsi enaki. Nobenega velikega hrupa ni bilo zaradi tega, ker je prejšnja vlada vodila napačno politiko, zaradi katere je vsaj polovica od teh brezposelnih nastalo pa ne bi bilo treba, če bi ta denar, ki smo si ga izposojali, pač pravilno investirali. Je pa velikanski hrup zgolj zaradi tega, ker je denarja zmanjkalo in je pač tistega česar ni in si tudi ne moreš sposoditi, si pač ni možno delati. Zanjega pol leta je naša vlada obiskala par regij, vsak mesec obiščemo kljub pomanjkanju časa eno slovensko pokrajino, obiščemo tudi številna podjetja kamorkoli pridemo in naletimo na isto sliko. Seveda obiščemo podjetja, ki še obstajajo, tistih ki jih ni več, žal ne moremo. Žal ne moremo jim pomagati, niti jih ni možno obiskati, ampak pridemo v podjetje in pravijo: Poglejte, leta 2009 nas je zajela kriza, zmanjšala so se naročila, pogodbe, morali smo odpuščati, seveda, ni bilo dela za vse. Morali smo zmanjšati plače. Zadnjič smo bili na Koroškem v enem uspešnem podjetju, ki danes ponovno zaposluje, ampak tam so rekli: Delavcem smo zmanjšali plače za 30 procentov, vodstvu pa še za 30 procentov na to, ker so bile pač plače večje in smo preživeli in danes ponovno zaposlujemo in ne razumemo te razprave, kako lahko nekdo govori, kako se to ne da ali pa kako je to krivično. Ko je šlo za nas, se je očitno dalo, pravijo. In jaz mislim, da se bo pač treba sprijazniti s tem, da veljajo enaki vatli za vse. Če nekaj ni, če za nekaj ni denarja, potem tega pač ne moreš več financirati v enakem obsegu. Ne bo pa nihče propadel zato, ker bo imel za desetino manj sredstev. Veliko slovenskih družin, še posebej tam kjer so ljudje izgubili delo, ponekod sta celo oba, mož in žena, izgubila delo, se je moralo prilagoditi, je moralo znižati porabo in zdaj zahtevati od države, da ravna enako, na kratki rok je bilo to možno – tri leta smo se zadolževali, podvojili naš dolg, zdaj pač ni možno več.

MODERATOR: Če ni, še država ne vzame. Poglejte ko sva govorila oziroma ko ste govorili o politični razdeljenosti Slovencev, se nam zna spet pripetiti pičla Demosova večina pri sprejemanju teh ključni reform za izhod Slovenije iz krize?

JANŠA: To drži, s tem da v času, ko je Demos sprejemal te ukrepe in ko smo sprejeli nekatere zakone z enim glasom večine, pač ni bilo sedanje slovenske ustave, ki je zelo dvignila te demokratične standardne odločanja in ni bilo možno teh odločitev blokirati z referendumi. Če bi jih bilo možno, Slovenije ne bi bilo. Leta 1991 bi to zagotovo blokirali en ali drug zakon, ki je bil

ključen in pač seveda bi se to drugače prodalo. Tako da v tem času, je ta večina premalo. Ta večina je premalo. Je dovolj za sprejetje zakonov, ni pa dovolj za uveljavitev teh zakonov. Zdaj pamet mora preiti širše v slovenski politični prostor, samo vstop v koalicijski prostor je premalo in naslednji meseci bodo pokazali ali se bo to zgodilo ali ne.

MODERATOR: Stavek Čas se za Slovenijo izteka, najbrž vi od vseh Slovencev slišite največkrat. Poudaril ga je tudi generalni sekretar OECD Gurria na našem poslovnem kosilu v začetku septembra. Prosim predstavite nam te ključne reforme oziroma ukrepe, ki jih moramo v najkrajšem možnem času sprejeti, da se izognemo najhujšemu.

JANŠA: Zdaj nek star mislim da afriški pregovor pravi, da če se odpravljáš na neko pot, potem po tej poti ne sprašuj tistega, ki čaka s tabo, da jo bo začel, ampak vprašaj tistega, ki se vrača s te poti, ker jo že pozna. Po treh letih boja s krizo v Evropi je polno dobrih primerov, polno dobrih primerov v številnih drugih evropskih državah, kjer so se uspešno spopadli s krizo, kjer so vsem dokazali, da se to da in nam ni treba ponovno odkrivati Amerike. Ena od dobrih strani Evropske unije in življenja v tej skupni družini je to, da je tukaj 27 držav z množico, sicer v veliki meri različnih sistemov, ne obstaja notranji evropski socialni model kot se govori, obstaja, če to kar imamo v povprečju, primerjamo z Ameriko ali sicer, drugače je pa 27 različnih sistemov, pokojninskih sistemov, fiskalnih sistemov. Nekje delujejo dobro, nekje delujejo slabše, z nekaterimi se je možno neposredno primerjati, ker imajo nekatere države podoben standard, podoben GDP na prebivalca, z nekaterimi se pač ne moremo, ker gre za države, ki 20 let napredujejo brez vojne, brez revolucij, brez tega da bi se selili iz ene državne skupnosti v drugo in je treba biti tam previden. Ampak za vsako stvar, za vsako težavo, ki jo danes imamo, obstaja znotraj Evropske Unije vsaj en primer dobre prakse, ki ga je možno posnemati, ki je dokazan, ki se je dokazal kot dober – ne pred stoletji, ne pred desetletji, ampak v zadnjih letih, v istem evropskem okolju, v enako trših razmerah in seveda obstajajo tudi prijemi, ki niso bili uspešni. In tudi te smo preučili, od prve seje vlade je slovenska diplomacija dobila nalogo, da sproti poroča o vseh protikriznih ukrepih, ki jih sprejemajo v drugih državah in vse to se zbira in promptly deli pristojnim ministrstvom, ki pač se ukvarjajo z načrtovanjem protikriznih ukrepov v Sloveniji. Mimogrede, prej v treh letih ni nihče gledal, kaj se drugje dogaja, bolj se je to skrivalo. No, in je popolnoma jasno, da mora Slovenija v kratkem času, v naslednjih mesecih nadoknaditi zamudo iz prejšnjih treh let in urediti javne finance, se pravi urediti hišo. To je tako kot pri familiji, če vidiš da pač so se prihodki zmanjšali, moraš stroške uskladiti s tem, sicer ne boš preživel. In določiš neke prioritete. Če imaš hipoteko na hišo, jasno, ali pa na stanovanje, moraš odplačevati ta kredit, sicer boš brez strehe nad glavo. To je prva prioriteta. Preživeti moraš, hrana, osnovne potrebščine so tudi prioriteta, otrok hodi v šolo, treba je to financirati, v službo moraš hoditi, se pravi moraš te stroške tudi pokrivati. Pač režeš tam, kjer je možno. Ne greš več na dopust, spustiš kakšno gledališče ali pa kino, če si prej hodil ne greš na pivo, skratka začneš tam, kjer najmanj boli. Z državo je nekaj podobnega. Tudi pri nujnih stvareh eventualno zmanjšaš stroške, kolikor je to možno. Pa se ponekod hipoteke vseeno unovčijo, kljub takšnemu ravnanju.

MODERATOR: Zdaj mislite, da greste dovolj daleč z javnofinančno konsolidacijo? Namreč ukrepi, ki so bili sprejeti z ZUJF-om in morda kakšnim drugim zakonom so bili korak, ampak glavni koraki nas še čakajo. V primerjavi s podobnimi državami oziroma državami, ki so se znašle v podobni javnofinančni stiski, so bili ti premiki vseeno skromnejši.

JANŠA: No, zakon o uravnoteženju javnih financ je bil velik korak v smislu koraka samega, ker je bil narejen naenkrat, je bil pa majhen korak v primerjavi s tem, kar so primerljive države v Evropi naredile v zadnjih treh letih. Če primerjamo ta korak s tem, kar so druge države naredile v zadnjih treh letih, potem je to zelo majhen korak in tudi če to primerjamo s tem, kar mora Slovenija dejansko še narediti v prihodnosti, je bil to tudi majhen korak. Ampak je bil korak v pravo smer.

MODERATOR: In dragocen predvsem zaradi sodelovanja sindikatov oziroma socialnega dialoga, ki je v tem konkretnem primeru uspel.

JANŠA: To je res. Slovenija je začela, vstopila v to krizo z enim najmanjših javnih dolgov v evroobmočju, samo Luksemburg je bil boljši od nas pa Nizozemska nekje na isti ravni. Bili smo pod 22 odstotki letnega bruto domačega proizvoda zadolženosti, velike rezerve so bile in seveda prejšnja vlada je mislila, strateško je bila ocena krize napačna, tudi govorilo se je tako, češ ljudem in to je vplivalo tudi na obnašanje, da gre za kratkotrajno nevihto, minila bo v letu

dni, mogoče letu in pol, dovolj je, da razpnemo dežnik, počakamo, ta čas se pač zadolžujemo in ko bo nemško gospodarstvo okrevalo bo tudi slovensko gospodarstvo okrevalo. Seveda nemško gospodarstvo je okrevalo, slovensko gospodarstvo je deloma okrevalo, ni pa okrevalo celotno gospodarstvo, ker ni vse vezano na nemško gospodarstvo. Kriza ni odšla po enem letu sama od sebe, ampak je vztrajala in tudi zaradi tega je slovenska vlada peljala proračunski primanjkljaj vsako leto 2009, 2010, 2011, to je po eni strani seveda podvojilo naš javni dolg in zdaj so stroški financiranja, plačevanja obresti, višji od tega kar damo za investicije iz proračuna in je to seveda velik problem, ker to zajeda našo, predvsem pa vašo prihodnost, po drugi strani pa so se tudi v tem času nekatere, nekateri stroški države širili, namesto da bi se krčili. Zaposlenost v gospodarstvu je šla rapidno navzdol, poleg 60 tisoč delovnih mest, ki smo jih izgubili v smislu tega, da so slovenski državljani izgubili delo, je tudi 90, 80, 90 tisoč tujcev, ki so v letu 2008 delali v Sloveniji prek delovnih dovoljenj izgubili delo, se pravi 150 tisoč ljudi manj ustvarja po treh letih, hkrati pa je zaposlenost v javnem sektorju v tem času naraščala. Se pravi so se stroški funkcioniranja države povečevali. Mi smo šli v škarje, ki so poslabšale situacijo. Danes je Slovenija v bistveno slabši situaciji, kot je bila pred krizo. Ne samo da imamo tukaj zamudo, imamo tudi manjši manevrski prostor, ker ne moremo te zamude pa teh ukrepov, ki jih zdaj sprejemamo, amortizirati s časovnimi ublažitvami in amortizerji v smislu tega, da se še naprej zadolžujemo in da bolj počasi zmanjšujemo proračunski primanjkljaj. Tega manevrskega prostora ni. Pred tremi leti je bila Slovenija ena od redkih evropskih držav, kjer bi se dalo z več narediti več, ker smo imeli ta manevrski prostor v smislu zadolževanja. Po treh letih smo prišli v situacijo, ko moramo z manj narediti več in to v kratkem časovnem obdobju. In poleg te konsolidacije javnih financ in zmanjševanja proračunskega primanjkljaja, ker ga pač tudi fizično ne moremo financirati, ker ob teh obrestih oziroma pribitkih na te obveznice, tega fizično ni možno izvajati na finančnih trgih, je potrebno zaradi finančnih učinkov pa tudi zaradi signalov finančnim trgom in našim partnerjem v tujini, trg dela, pokojninski sistem, sanirati bančni sistem in seveda urediti upravljanje z državnim premoženjem in nadaljevati s privatizacijo. Vseh teh pet ukrepov je ključnih, vse je treba izvesti do konca leta in v tem primeru bo upanje za to, da bo Slovenija v naslednjem letu začela vstopati na pot okrevanja. Če tega v teh mesecih ne naredimo, bo ta ali kakšna druga vlada v naslednjem letu prisiljena predlagati proračune z rezi, kakršni so bili v Latviji, Romuniji, Bolgariji, na Portugalskem in še v nekaterih drugih državah, če bo hotela preprečiti naslednji padec, ki bo pa padec na stopnjo Grčije.

MODERATOR: Vedno ste govorili o tem, da naše gospodarstvo izgublja na konkurenčnosti zaradi velikih davčnih in ostalih obremenitev. Kako to, da načrtovani rezi v javno porabo niso bili bolj odločni in ste se morali zateči v končni fazi k višanju davkov? Nekaj kar vsi vemo, da za konkurenčnost gospodarstva, ki je že sedaj na kolenih, gotovo ni najboljša popotnica.

JANŠA: Vlada se je odločila za selektivni dvig nekaterih davkov, za katere se je pač ocenilo, da ne bodo bistveno prizadeli gospodarske rasti. Hkrati smo že na začetku mandata znižali nekatere davke, zato da bi okrepili investicije in povečali gospodarsko rast in predvsem pridobili tuje naložbe. In ta signal je bil pozitiven. Zdaj več je investicij v teh zadnjih mesecih, tudi ti podatki o brezposelnosti, ki kažejo, da je ta padla tudi v septembru recimo, čeprav je to bilo popolnoma nepričakovano, so pač posledica nekaterih investicij zaradi ugodnejšega davčnega okolja. Mimogrede, to je prepoznala tudi misija mednarodnega denarnega sklada, ki je najprej bila skeptična do tega ukrepa, ko pa so videli te podatke, so pač videli, da ta ukrep deluje. Poleg tega smo uvedli 100-procentne davčne olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj.

MODERATOR: Kar je velika stvar.

JANŠA: Zdaj v zadnjih dneh se veliko govori, kako bo znanost prizadeta, kako bo univerza prizadeta s tem, ko bo manj neposrednega financiranja, nihče pa ne omeni tega, vključno z našim ministrom, ki to velikokrat pozabi, da smo mi že na začetku mandata omogočili, da gospodarstvo financira neposredno raziskave in razvoj in s tem tudi slovensko znanost in tudi slovenske univerze v tistih delih, kjer se interesi ujemajo in to je seveda edina pot, ki vodi v hitrejši napredek v tem času, ker časa pa pač ni veliko. In ta interes obstaja. Bili smo v številnih podjetjih v teh mesecih zadnjih, kjer več vlagajo, ker se jim to pač splača. Tudi več ljudi iz univerze dobi pogodbe, inštitutov in to je seveda tudi financiranje znanosti oziroma to je tisto financiranje znanosti, ki ga Evropska komisija še posebej priporoča, ki mu dajejo vsi prednost pred neposrednim financiranjem. Slika tukaj ni črna-bela. Seveda pa je sedaj največ razprave o dvigu davka na dodano vrednost pri nekaterih storitvah oziroma izdelkih, produktih oziroma premeštitve iz obdavčitve iz nižje na višjo davčno stopnjo. Ko je minister za finance prinesel te

predloge na sejo vlade, se pravzaprav nihče od nas s tem ni strinjal. Potem smo začeli razpravo o posamičnih proračunskih postavkah in seveda vsi kolegi v vladi so v bistvu pričakovali več denarja. Vsi so bili za to, da so davki nižji, pa da je za njihov resor več denarja. Ob nuji seveda, da proračunskega primanjkljaja ne povečujemo, ker se teh ne da financirati, smo pač prišli v situacijo, ko je za to, da nekateri podsistemi dejansko ne prenehajo obstajati, da se dvigne, da se predlaga dvig nekaterih davkov, ki pač vsaj za nekaj časa vitalno ne bodo prizadeli nikogar, bo to pomenilo seveda povečanje stroškov, kar je popolnoma jasno, nihče si ne dela iluzij, vendar pa noben, nihče ni našel, pa smo od začetka avgusta pravzaprav iskali te rešitve, nekih alternativ. Vse druge alternative so, kar se tiče vpliva na gospodarstvo in tudi na standard ljudi, hujše. Če bo v teku te razprave v parlamentu za sprejemanje proračuna kdo predlagal kakšne boljše možnosti, jih bomo vsi z veseljem sprejeli, jaz bom prvi, ki bom predlagal, da se te zadeve nadomesti. Ne moremo pa povečevati primanjkljaja in ne moremo dodatno rezati na investicijah. Pri investicijah je tako ali tako v proračunu samo, v glavnem samo denar za lastno udeležbo pri uporabi evropskih sredstev. Slovenija ima tukaj še veliko neizkoriščenih evropskih sredstev v tekoči finančni perspektivi do konca prihodnjega leta in bilo bi nespametno, tudi iz vidika seveda interesov vaše generacije, da teh sredstev zdaj ne investiramo, da jih pustimo nepočrpane, zato ker ne moremo sami zagotoviti 10 oziroma 20-procentno udeležbo. Torej ta izjema je, ta sredstva so v proračunu in v to ne smemo posegati, če hočemo, da bo obstajala vsaj neka perspektiva in če hočemo, da se bo ta napoved, da bo leta 2014 vseeno gospodarska rast, uresničila.

MODERATOR: Če se investicij, o katerih ste govorili tudi v torek v parlamentu, dotakneva nekoliko kasneje. Prosim povejte, govorili ste o cenejši javni upravi. Kaj pa njena učinkovitost? Kdaj bomo začeli govoriti o učinkovitejši javni upravi, o tem je bilo nekaj rečenega tudi včeraj, kaj bodo tiste ključne reforme na tem področju? In ne pozabimo, javna uprava, vsaj v tistem širšem smislu, še vedno raste.

JANŠA: Raste javni sektor, ni pa vse javna uprava. Obstajajo tudi storitveni deli javnega sektorja, kjer je zaposlenih premalo in je to problem, recimo v zdravstvu je na periferiji problem, v Ljubljani je verjetno teh kadrov tudi malo preveč ponekod, na periferijah je problem in ko obiskujemo občine in regije, pač so občine so veliko območje v Sloveniji, kjer zdravstveni dom enostavno nima zdravnika in to dela seveda to ustavno normo, da mora biti država enaka v svojih storitvah, ne glede na to ali se rodiš na Kozjanskem ali pa v Ljubljani, bom rekel precej vprašljiva. Po drugi strani so pa deli javnega sektorja, kjer je danes zaposlenih trikrat več ljudi, kot jih je bilo recimo leta 1994, ko je Slovenija že vzpostavila svoj aparat in funkcionirala kot normalna država. Od leta 2000 smo ustanovili oziroma je Slovenija ustanovila, so različne slovenske vlade formirale na desetine, lahko bi rekel na stotine novih agencij, skladov, vsega živega kar seveda zahteva dodatne stroške. Ta revizija se zdaj dela in v prihodnjem letu marsikaterega od teh skladov, zavodov in agencij, pač ne bo več, tudi zato ker se ponekod stvari podvajajo, prihajalo bo do združevanj, do racionalizacije in tudi do boljšega funkcioniranja. Zaradi tega podvajanja imamo ponekod težave tudi ko gre za črpanje evropskih sredstev, ker so različna mnenja evropskih institucij, ki v bistvu delajo isto stvar. Pošta potuje iz enega urada v drugega po cele tedne, namesto da bi pač nekdo dvignil telefon. Umetno se delajo, se dela drugim oziroma se ustvarjajo navidezne potrebe po funkcioniranju in tako naprej. Tudi učinkovitost je slabša. Jaz nisem znan kot kakšen velik zagovornik bivšega sistema, to je znano v tej državi, ampak roko na srce, administracija, ki jo je podedovala Demosova vlada leta 1990 od prejšnjega Šinigojevega izvršnega sveta in s katero smo ob seveda nekaterih nujnih osvežitvah in reorganizaciji tudi izpeljali v pol leta vse te priprave na osamosvojitve, je bila bolj učinkovita kot je pa administracija danes. Ni to pavšalna ocena, to je neka povprečna ocena. Čeprav je bilo takrat na teh ministrstvih tudi za tretjino manj ljudi, kot jih je danes in so bili stroški funkcioniranja bistveno manjši pa tudi plače in standardi. Ni bilo računalnikov, ni bilo pravzaprav nič od tega, kar danes sodobna tehnologija omogoča, zato da pač administraciji ni treba, da enostavno raste. Tudi ta izgovor, češ šli smo v Evropsko unijo, to je zahtevalo dodatna delovna mesta, je marsikod tako malo za lase privlečeno. Nekaj teh delovnih mest seveda se je moralo ustvariti zaradi komunikacije z Brusljem in zaradi usklajevanj in tako naprej. Vsako jutro je avion, ki gre v Bruselj, poln slovenskega uradništva, vendar smo hkrati z vstopom v Evropsko unijo, zmanjšali carino, ker pač ni bilo več carine na zahodnih mejah, z vstopom v šengensko območje ni bilo več mejne kontrole, smo morali pač prestaviti varovanje šengenske meje navzdol. Z vstopom v evroobmočje ni bilo več toliko dela za devizno inšpekcijo in tako naprej. Skratka, nekatere dejavnosti so se povečale, druge so se zmanjšale, skratka vstop v Evropsko unijo, v NATO, v evroobmočje, v evrosistem, niso razlogi za to, da bi se birokracija povečala in

tukaj je treba stvari spraviti na realne osnove in pač to Slovenijo čaka. Celo Nemčija, Nemčija ima... Nemčija je danes gospodarski motor Evrope, brez Nemčije bi bila slika evropske ekonomije bistveno drugačna. Standard v Nemčiji je tudi v teh treh letih v seštevku bistveno zrasel, ampak v Nemčiji so bili sposobni sestri skupaj s sindikati in sami predlagati nekatere ukrepe in Nemčija je kljub tej rasti, kljub temu dvigu standarda, zmanjšala javni sektor za skoraj 1 odstotek, tudi zmanjšala plače na začetku krize v tem javnem sektorju, čeprav se bruto domači proizvod že od leta 2010 ne zmanjšuje več oziroma raste, je to zgled pravzaprav funkcioniranja. No, in zaradi tega se zdaj pogovarjajo o tem, da bojo zdaj plače v javnem sektorju nekoliko dvignili, ker si to pač lahko privoščijo. Mi nič od tega v tem času nismo naredili, tu bi morali pač bistveno več in so pač dileme hujše.

MODERATOR: Gospod premier, pred vami sedi več kot sto obetavnih slovenskih študentov in mladih profesionalcev. Zanima nas ena stvar. Kaj prinašajo te reforme, ki ste jih prej omenili, za nas mlade? Kako bomo z njimi bolje uresničili našo ustvarjalnost in vse naše potenciale, ki jih verjemite, ne manjka?

JANŠA: Ja, če bi bil jaz vaših let, potem bi vsaj enkrat na teden vzel transparent v roke, šel pred slovenski parlament in zahteval, da se v ustavo zapiše zlato fiskalno pravilo, ker je to zahteva da sedanja generacija ne porabi denarja, ki ga boste vi ustvarjali. Ker to, da se zadolžujemo preko možnosti sprotnega financiranja pomeni, da boste vi odplačevali te dolgove. To je daleč najpomembnejša zahteva po mojem mnenju, konkretna zahteva, ki bi jo morala mlada generacija imeti v tem času. To je po mojem mnenju ključno in vse ostalo tudi potem izvira iz tega, ker če mi omejimo ta bom rekel medgeneracijski moralni hazard, potem s tem seveda tudi prisilimo upravljavce države, da se prilagodijo temu, da se izvedejo tiste reforme, ki so potrebne, da ne bomo več porabljali kot pa ustvarimo in da ne bomo delali zapitka na vaš račun.

MODERATOR: Se pravi če smo lahko bolj konkretni, nas mlade v prvi vrsti zanima prva zaposlitev oziroma kako bomo uspešno začeli svojo kariero. Kriza je najbolj udarila mlade, med brezposelnimi je ogromno mladih diplomantov. Reforma trga dela. Kaj konkretno prinaša za nas, kaj pomeni fleksibilnejša delovno-pravna zakonodaja za vstop na trg dela?

JANŠA: V Sloveniji imamo danes na tako imenovanem trgu dela neustavno stanje. Po eni strani imamo veliko varnost, pretirano varnost v zaposlitvah, predvsem v javnem sektorju, za nedoločen čas. V gospodarstvu je to bolj relativno. Po drugi strani imamo pa divjo prožnost pri zaposlitvah za določen čas. In danes imate ljudi, ki delajo recimo deset let v javni upravi, imajo pogodbo za nedoločen čas. Iz te pogodbe izhajajo številne pravice, tudi na primer če izgubijo delo, dobijo odpravnino, treba jim je iskati novo zaposlitev in tako dalje in tako dalje. Po desetih letih dobivajo že večjo plačo, dodatke za starost in tako naprej. In imate ljudi, ki so stari enako, vaša generacija pa nekoliko starejše, ki so tudi že delali 10 let, ampak so delali vseskozi za določen čas. Ker so se jim te pogodbe podaljševale, ravno tako so 10 let prispevali k nečemu in plačevali prispevke tudi in dajatve, ker od plače, če si zaposlen za določen ali pa nedoločen čas, plačuješ enake prispevke, vendar nimajo nikakršnih pravic. Konec leta, ko se jim zadnja pogodba, ki je bila izplačana, nimajo pravice do odpravnine, nimajo pravice do ničesar. In tega je veliko. V mladi generaciji so zaposlitve za določen čas pravzaprav pravilo. Ko smo se v prejšnjem mandatu pogajali z delodajalci za reformo, ki je potem v tem smislu nismo izvedli, ker ni bilo nobenega motiva več, ker glavni problem leta 2008 je bil, kje dobiti delavce v Sloveniji. Nihče se ni naenkrat več ukvarjal s tem, kako bi trg dela naredil bolj prožen, ker je bila takrat pač konjunktura. Ampak takrat smo slišali predstavnike delodajalcev, ki so rekli: Kaj hočemo s fleksibilnosti, mi niti nimamo takšnih problemov. Ker dokler obstajajo te možnosti pogodbe za določen čas - vsakega, ki ga zaposlimo na novo, bomo pač zaposlil za določen čas, to bomo podaljševali to danes na računalniku pač in ni noben strošek narediti takšne pogodbe vsako leto. Krši se s tem sicer zakonodaja, ampak tega ni možno kontrolirati, ker gre za desetisoče primerov in ta interes je pač padel.

MODERATOR: Kako boste to presekali, konkretno?

JANŠA: Ja s tem predlogom, ki ga je zdaj vlada dala in ki na kratko rečeno uvaja pristop, po katerem bo tistim, ki so danes zaposleni za določen čas, zagotovljena večja varnost, tistim ki so pa zaposleni za nedoločen čas, vsaj v javnem sektorju, bo pa seveda to prineslo večjo prožnost in tudi delodajalcu. Skratka, srečali se bomo nekje na sredi z obeh strani, bo sistem popravljen.

Ne popravlja se ga samo v smislu večje fleksibilnosti, popravlja se ga tudi v smislu večje varnosti za mlado generacijo, ker je to stanje, ki je zdaj, neustavno. In jaz upam, da bodo ta pogajanja dala rezultat, ki bo pil vodo in ki potem ne bo napaden z blokadami, ker je nuja, da ta zakon uveljavimo s 1.1. naslednjega leta, ker je to eden od ključnih... Stanje na trgu dela v Sloveniji je danes eden od ključnih razlogov za to, da številni tuji investitorji oklevajo, še posebej ko gre za investicije v tiste panoge, kjer se lahko ustvari večje število delovnih mest, kar pa je ena od naših prioriteta zaradi te stopnje brezposelnosti. Torej to je nuja. Tudi za mlade bo že sam sprejem tega zakona omogočil ne samo večjo varnost, ampak tudi potencialno večje število delovnih mest, ki bodo na voljo.

MODERATOR: Gospod premier, ne samo, da se nas izogibajo tuji investitorji, celo naša lastna podjetja bežijo nedaleč stran v sosednje države zaradi podjetništvu bolj prijazne zakonodaje. Poglejte druga stvar, ki mlade seveda nekoliko manj zanima, ker je precej bolj oddaljena, je gotovo pokojninska reforma, a ni zato prav nič manj pomembna. To je gotovo pomembna reč in z vidika naše makroekonomske slike in z ostalih vidikov. Kaj se tukaj obeta?

JANŠA: Zdaj obetajo se spremembe, ki targetirajo, katerih namen je, da se pokojninska blagajna polni bolj in bolj pravično, tako da zgolj povečevanje starostne dobe za upokojitev, seveda ne rešuje ključnega problema. Ključni problem danes, ključni problem slovenskega pokojninskega sistema danes v Sloveniji je ta, da je povprečni čas vplačevanja v pokojninsko blagajno pred upokojitvijo 35 let. Povprečni čas. Eni vplačujejo bistveno dalj, eni pa bistveno manj. So kategorije, ki so bile upokojene z 38 leti starosti v zadnjih 20 letih, recimo ko sem jaz šele dobro začel svojo pokojninsko pot ali pa zavarovalno pokojninsko pot, so se nekateri moji letniki že upokojevali tam v začetku 90-ih letih zaradi različnih izjem in tako dalje. Ko se je to zrahljalo in veliko teh izjem danes v ne tako drastični obliki, da bi bilo možno upokojevanje s 40 ali pa 38 leti, ampak veliko teh izjem še vedno obstaja. Te izjeme črtamo praktično. Dosledno. Uvaja se s tem tudi bolj pravičen pristop. Poleg tega se pokojninska blagajna čisti izdatkov za približno 48 kategorij različnih izplačil, ki nimajo nobene zveze s pokojninami, se pa danes izplačujejo s pokojninskim denarjem zato, da je namen tega denarja, teh izplačil skrit. Ampak ko se dva sosedja primerjata, koliko je kdo dobil pokojnine, gledata odrezek, kjer piše koliko denarja je kdo dobil in oba to jemljeta za pokojnino. In potem se je en vprašal: Kako, jaz sem delal 40 let ali pa 38 let in imam 600 evrov, sosed je pa delal pol manj pa ima 200 evrov več? In oboje se imenuje pokojnina. Pa čeprav sta delala na primerljivih delovnih mestih in tudi bi morala primerljivo vplačati v tem času v pokojninsko blagajno. Kako to? Kamorkoli pridemo in so takšni razgovori glede pokojninskega sistema so ta vprašanja. Tudi takšno stanje dejansko obstaja. Torej mi bomo s tem zakonom pokojninski sistem očistili teh izdatkov. V prvi fazi bo to preneseno na resorna ministrstva, ki to itak že zdaj financirajo s proračuna, samo zdaj bodo tudi izplačila šla drugačno, tako da se bo vedelo kaj je pokojnina, kaj je socialni transfer in kaj je privilegij. V naslednji fazi bo treba narediti reformo teh izplačil, za katere gre na desetine milijonov vsako leto preko tega, kar bi bilo po mojem mnenju pravično. In to kar je po sprejemu zakona o uravnoteženju javnih financ, kar se je skušalo ustvariti v javnosti, češ da je šlo pa tukaj zgolj za neko simbolično zmanjšanje teh dodatkov, da so bili tukaj prizadeti šibki upokojenci, je seveda čista demagogija. Prvič, to kampanjo vodi najbogatejši upokojenec v Sloveniji, ki dobiva kakšnih 5 ali pa 6 tisoč evrov pokojnine na mesec iz slovenskega pokojninskega sistema in iz članarine, ki jo Slovenija plačuje za Združene narode in je izgubil morda 300 evrov od tega ali nekaj takega, poleg tega pa nihče, ki dobiva tudi te dodatke in ki bi s tem minimalnim rezom prišel pod povprečno pokojnino, ni bil prizadet. Rezalo se je minimalno samo nadpovprečno pokojnino, se pravi nad 622 evri. Se pravi poseglo se je in to minimalno samo v nadpovprečni seštevki ali pa prejemek in nihče ni bil prizadet. Tako da danes težko živi tistih 200 in še nekaj tisoč upokojencev, ki imajo pokojnino podpovprečno, tudi pod 500 ali pa pod 400 evri, tisti ki pa dobijo dva ali pa pet tisoč evrov pa ne živijo težko, čeprav ravno ti zganjajo največji hrup.

MODERATOR: Pomemben vidik konkurenčnosti našega gospodarstva je tudi zdravje bančnega sistema. Pajdaški kapitalizem oziroma kako naj rečemo, slabo upravljanje državnih bank nas je pripeljalo v situacijo, ko banke enostavno, vsaj te glavne, ne opravljajo svojega poslanstva. Sedaj s slabo banko se namerava to do neke mere rešiti. Pa me zanima, kdaj bodo banke očiščene slabih terjatev, ponovno začele opravljati svojo funkcijo? Kdaj bodo omogočile kredite mladim propulzivnim podjetjem, kdaj si bomo lahko za svoje stanovanje vzeli privlačen oziroma ugoden kredit, skratka kdaj se bo ta posojilni krč končno sprostil?

JANŠA: No kot prvo, v Sloveniji obstajajo dobre in obstajajo slabe banke. Stanje, kakršno je v slovenskih bankah v tem trenutku, ni zgolj posledica krize ali pa predvsem ni posledica krize. Nekaj dni nazaj je bil tukaj sestanek guvernerjev Evropske centralne banke. Po tem sestanku sem imel tudi pogovor z gospod Draghijem, guvernerjem Evropske centralne banke, ki je bil v 90. letih prejšnjega stoletja na čelu agencije, ki je v Italiji sanirala banke in jih kasneje tudi privatizirala. In v času krize kljub zaostrenim razmeram v Italiji, nobena od teh bank ni propadla in nimajo težav kot jih imajo te naše banke. Kar seveda pomeni, da je problem dvojen, eno je vprašanje lastništva, drugo je pa, drugi problem, ki pa v veliki meri tudi izhaja iz tega prvega, pa je potem funkcioniranje na terenu. Zdaj če pogledamo slabe terjatve treh največjih slovenskih oziroma treh državnih bank, v večinski državni lasti v Sloveniji, vidimo da gre za alokacijo večine teh kreditov na 10, 11 podjetij ali pa konglomeratov, povezanih gospodarskih sistemov, ker so se pač ljudje klicali med sabo po telefonu in si delili kredite, po domače rečeno. Šlo je za moralni hazard. To ni samo moja ocena, to je ocena tudi vseh mednarodnih institucij, ki so bile tukaj in so ocenjevale to stanje in to je pač treba presekati. Vprašali ste do kdaj, do konca leta, bi moral biti ta mehanizem, ki ga je zdaj uzakonil slovenski parlament, operativen. Tako v pogovorih z misijo Mednarodnega denarnega sklada kot tudi z misijo Evropske centralne banke smo oboje zaprosili za strokovnjake iz obeh institucij, ki bodo pomagali pri izvajanju teh transferjev, prenosov in potem tudi pri upravljanju. Mimogrede, Slovenije je enkrat že sanirala banke, državne banke.

MODERATOR: Res je. V začetku 90-ih.

JANŠA: Ja, ni pa jih potem usposobila za samostojno življenje na trgu oziroma ni jih privatizirala in se je s tem ta moralni hazard pač ohranil, ampak pač tudi v začetku 90. let oziroma 92-97, v tem času ko je delovala takratna Agencija za sanacijo bank, so v tej agenciji sedeli ljudje iz Mednarodnega denarnega sklada, ki so pomagali z nasveti in tudi s predlaganjem ukrepov in tudi s temi iskanju podobnih primerov in dobrih praks v tujini. Zaradi tega je bil ta sanacijski postopek takrat tudi uspešen. Žal pa ni sledila druga faza. Zdaj bo v Sloveniji sledila druga faza, se pravi po stabilizaciji bančnega sistema, bo država zmanjšala, zmanjšala ali pa se nasploh umaknila iz večine bančnega sistema.

MODERATOR: Še dobro, ker si državljani državnih bank več ne moremo privoščiti.

JANŠA: Zelo drago je to, ja.

MODERATOR: Res je. Poglejte, to naju pripelje na umik države iz gospodarstva. Špekulacij je veliko. Kdaj in od kod se bo država umikala prioriteto oziroma v New Yorku ste se srečali med drugim tudi s predsednikom vlade Kuvajta. Kaj recimo zanima Kuvajtčane, kaj zanima Ruse, kaj zanima Nemce?

JANŠA: Glejte, v tem trenutku nobenega nič kaj posebej ne zanima. To je potrebno reči brez dlake na jeziku, ker v situaciji kakršna je v tem trenutku v Sloveniji, tuji investitorji ne bodo drli oziroma ne bodo čakali v vrsti za to, da pač pridejo. Enostavno je njihovo sporočilo. Poglejte tri leta so iz Slovenije prihajale obljube, kako se bodo te stvari uredile, tri leta zaporedoma je Slovenija pošiljala v Bruselj nacionalni reformni program, kjer so bile vse te stvari, ki jih zdaj delamo, mogoče v nekoliko drugačni obliki obljubljeni za leto 2009, pa 2010 pa 2011, pa nikoli tega Slovenija ni naredila. Pravzaprav nič od ključnih zadev v tem času ni naredila. Tudi tisto kar je bilo predlagano in o tem se zdaj veliko špekulira, kot je tisti Svetlikov predmet pokojninske reforme. Tisti predlog je bil s strani OECD-ja ocenjen kot neustrezen, kot neustrezen. Tudi če bi bil sprejet, ne bi imel teh učinkov, o katerih smo mi prej govorili, to so ene od ključnih pomanjkljivosti sedanjega pokojninskega sistema. Torej čas za, mislim da tudi v tem obdobju delamo z javnim mnenjem, ki kreira odločitve potencialnih tujih investitorjev, vendar je popolnoma jasno, da je to samo predpriprava prava, pravi učinki se lahko pokažejo šele v prihodnjem letu, ko bomo uredili hišo. Zdaj če imate hišo, pa če jo obnavljate v tistem času, se mi zdi, da ne bo kakšen naval gostov, ker bi jih lahko kvečjemu povabili, da vam pomagajo.

MODERATOR: No bodo prišli, ampak za pravo ceno. To sem želel reči. Mi smo na prejšnji akademiji gostili brazilskega in indijskega veleposlanika. Oba sta izrazila velik interes za vlaganje z njihove strani in obenem razočaranje, ker so vedno naleteli na gluha ušesa oziroma nikoli se ti prvotni razgovori niso razvili v kaj več. Pa če sva lahko bolj konkretna. Slovenija ima marsikaj kar bi tujce zanimalo, če ne zaradi drugega, zaradi svoje pomembne strateške lege,

tukaj ne moremo mimo Luke Koper. Imamo tudi kar nekaj podjetij, ki dobro delujejo, tudi v finančnem sektorju – Zavarovalnica Triglav. Kako je s Telekomom, Petrolom, NLB-jem?

JANŠA: Zdaj kako je trenutno s temi podjetji verjetno veste.

MODERATOR: Kakšni so načrti?

JANŠA: Načrti so, da jih privatiziramo. Zdaj kar se tiče Luke Koper, ki ste jo omenili na začetku, ko smo ravno v tem delu Slovenije. Leta 2008 je naša prejšnja vlada v bistvu zaključila pogajanja z drugim največjim logističnim holdingom na svetu, z Deutsche Bahnom. Zdaj prihodek tega podjetja je precej večji kot je naš nacionalni bruto domači proizvod in je tam takrat obstajala finančna moč, s pomočjo katere bi lahko Slovenija modernizirala železniški sistem in pač geostrateško pozicijo, ki jo imamo, preko logističnega holdinga, kjer bi še vedno ohranili večinsko lastništvo infrastrukture, vključila, pač vključila in izkoristila ta potencial v rast in razvoj. Zdaj moj naslednik in naslednja vlada, ki je prišla, je obljubila da bo s tem projektom nadaljevala. Mi takrat pogodbe nismo želeli podpisati, ker je bil to čas, ko vlada ni imela več polnih pooblastil. Projekt se je nadaljeval. Sami ste lahko potem prek... Nadaljeval se je žal pred televizijskimi kamerami. Sami ste potem lahko videli, kako so gospoda Mehdorna, ki je prišel, da bi uredil neke praktične zadeve v zvezi z nadaljevanjem projekta, na koncu poslali naj se kar on pogaja s sindikati in če se bodo sindikati strinjali, se bo šlo v ta projekt. Seveda je od tistega ostal samo neplačan račun, s katerim imamo še vedno probleme.

MODERATOR: Tisto je bila žalostna zgodba, za katero upamo, da se ne bo več ponovila.

JANŠA: Zelo slab vtis na, ne samo pri tem konkretnem nemškem podjetju, pri vseh nemških podjetjih, ker je ta vez, jasno. To je bilo razglašeno za višek neumnosti, kar se je takrat počelo, v Sloveniji in tudi širše in zdaj premalo časa imava tukaj, ampak zdaj ko se jaz pogovarjam z različnimi sogovorniki po Evropi, tudi z predstavniki pomembnih podjetij, ki v nekaterih vzhodno ali pa srednjeevropskih državah držijo pokonci po 30 odstotkov njihove ekonomije, mi razlagajo o tem, kako so prišli v Slovenijo pa so bili pri enem državnem sekretarju na enem ministrstvu, ki je rekel seveda, tu ste dobrodošli, bomo vse naredili. So šli pa drugi dan na drugo ministrstvo, tam so pa rekli, ja saj tega pa mi nimamo v načrtu, strategija o upravljanju z naložbami sploh še ni sprejeta, počakajte ko bo to drugo leto in tako naprej. Skratka zelo različna sporočila, nasprotujoča si sporočila in takšni so potem naslednji dan pač premaknili rezervacijo leta in odšli iz Slovenije in jih še dolgo ne bo, dokler jih pač ne prepričamo, da je zdaj to okolje drugačno, to pa seveda ne gre čez noč.

MODERATOR: Je pa v teku en ogromni infrastrukturni projekt v Sloveniji, kljub vsemu. To je projekt Južnega toka, v katerem se je v zadnjih tednih, kar nekaj govorilo. Pa me zanima kakšno je stanje na tem projektu. Res obstaja nevarnost, da se v končni fazi ne bo izvedel, to bo namreč tudi ena izmed tem pogovora jutri, ko bodo na okrogli mizi sodelovali ruski veleposlanik, gospod Boštjan Napast, gospod Janez Škrabec in doktor Božo Cerar. Kakšno je stanje na tem? Za Slovenijo gotovo izjemno strateško pomembnem projektu.

JANŠA: Torej kar se tiče tega, kar Slovenija lahko naredi neposredno, mislim, da je Slovenija naredila. Pogodba, ki je podpisana z Gaspromom je tudi v skladu z tretjim energetskega svežnjem Evropske Unije. Žal pa situacija ni enaka, ko gre za pogodbe nekaterih drugih držav, ki jih ta isti plinovod Južni tok tranzitira in so tukaj problemi, ki jih seveda mi tudi, skušamo pomagati reševati, vendar jih neposredno pač ne moremo, ker je seveda zelo težko zdaj rešiti ta zaplet med Bolgarijo pa Evropsko Unijo in Gaspromom, ko so se te pogodbe v preteklosti podpisovali, nekateri pač niso upoštevali, da so v Evropski Uniji in seveda stvar je v praksi, da skrajša odgovor takšna: zdaj ta plin mora do Slovenije priti po neki trasi, in ta projekt bo realen v Sloveniji šele takrat, ko bo cela trasa realna. Nismo mi takoj, nismo mi sosed ruske federacije, je še nekaj držav vmes in cilj ta, projekt je pač treba rešiti. Zdaj se na tem intenzivno dela, zdaj je začetek praktičnega dela, se pravi gradbenega dela projekta, naj bi bil v začetku decembra, pač v Sibiriji, na teh črpališčih in hkrati naj bi se začelo graditi tudi na celotni trasi, ker je vendar Slovenija pripravljena in v Sloveniji se to lahko začne. Pri nas gre tudi za to, da v glavnem uporabljamo obstoječo traso plinovoda, v vseh drugih državah pa žal temu še ni tako. Tako da bo potrebno rešiti še nekaj teh administrativnih zapletov. Jaz sem tudi sam osebno investiral kar nekaj časa in naporov v teh zadnjih mesecih, tudi Italija kot končni porabnik tega plina mora še podpisati meddržavni sporazum. To je edina država, ki tega še ni storila, zaradi različnih menjav vlad v tem času in tako dalje. Včasih, prejšnji predsednik italijanske vlade, se je to zelo konkretno vse zmenil, ampak so bolj malo tega zapisali. Ta vlada je pač drugačna, postopki

potekajo, ampak sporazum še ni popisan in glavni porabnik je pa seveda Italija, oziroma severna Italija.

MODERATOR: Glejte preden greva na nekaj vprašanj udeležencev, bi se dotaknila tega zadnjega velikega sklopa, ki je izjemno pomemben za konkurenčnost vsakega gospodarstva. In je še posebej boleč, tukaj v naši državi. Tega vprašanja smo se dotaknili včeraj, zelo podrobno in obširno, to je vprašanje pravne države. Imamo pravni sistem, ki je neučinkovit, pa ne samo za gospodarstvo, ampak tudi, bom rekel, širše. In včeraj smo poslušali statistične številke, ki nas postavljajo za države, kot so Trinidad in Tobago po času trajanja sporov in tako naprej. Skratka kakšne reforme se na tem področju obetajo.

JANŠA: Zdaj koalicija si je zastavila, izhajajoč ravno iz te vaše ocene, da pač tudi ekonomija ne more normalno funkcionirati, če ni pravne varnosti. Podjetja zdajle odhajajo v stečaj, seveda tudi zaradi neplačil, ne samo zaradi krize pa zaradi slabih kreditov in tako dalje. Preden dobijo... (prekinjen posnetek) je povprečen čas postopka na slovenskih sodiščih štiri leta, v Evropi je to štirikrat manj, tako v povprečju. Tako da ne gre samo za vprašanje, za vprašanje delovanja tega sistema, ampak napram kot državljanom, gre tudi za delovanje tega sistema v smislu ustvarjanja osnovnih pogojev za normalno delovanje ekonomije. Mimogrede tudi to je eden od razlogov, ki ga potencialni tuji investitorji navajajo zakaj ne prihajajo k nam. Ker pravijo, na vaših sodiščih izterjati nekaj, to je pač nekaj, kar pač dvakrat premislimo, preden bi sploh vložili zahtevo, rajši napišemo tisti milijon, pa nimamo še dodatnih stroškov, pa ne računamo na nek prihodek, ki ga pač ne bo v realnem času. In to kvari to investicijsko klimo pri nas, skratka komisija je naredila zelo natančno analizo tega sistema, tudi ni treba biti zelo pameten, zato da te probleme vidiš. Obstaja pa en problem. Za nekatere, za nekatere posege je potrebna ustavna sprememba, ki pa je v tem času, bolj kot realna možnost, iluzija. Tako da...

MODERATOR: Za večino teh sprememb ustavne spremembe gotovo niso potrebne?

JANŠA: No, za nekatere ključne stvari je ustavna sprememba potrebna, za številne organizacijske in ostale pa seveda ni, in tukaj se pripravlja obsežen paket spremembe zakonodaje, ki bo v proceduri, vsaj takšna je naloga pristojnega ministrstva do konca leta in tukaj se bo skrajševalo roke, povečevala odgovornost predsednikov sodišč, številne zadeve, ki so zdaj vmes med izvršilno pa sodno vejo oblasti, bodo prenesene na sodno vejo oblasti, ampak s tem bo prenesena tudi odgovornost. Ne, se pravi, ne bo več možnosti se izgovarjati, da nekih pogojev ni in tako naprej. Bo pa morala, tega pa ne more narediti niti vlada, niti parlament, sodna veja oblasti razčistiti s pojavi, s katerimi se ni spopadala zadnjih 20 let. Mislim, da to kar se zdaj dogaja s to afero stečajni upravitelji in še marsikaj, kar je temu podobno, kot nekako se je verjelo 20 let, oziroma se je ustvarjal tak vtis, da pa je sodna veja oblasti imuna za korupcijo, da se tukaj nič narobe ne dogaja. Ko je minister doktor Šturm poskušal urediti te stvari s stečajniki, v času našega prejšnjega mandata, smo bili napadeni, da pač posegamo v neko neodvisno vejo oblasti, tam ni nič narobe. Takrat je res šlo za manjše število stečajev, ta stvar ni bila tako procentna, ampak je bilo nekaj drastičnih primerov, od katerih smo že takrat zahtevali od pravosodja hujša ravnanja. Bili smo dokaj grobo zavrnjeni, no in zdaj so bile prve reakcije takšne, da je vlada zato v četrtek sprejela pet, šest sklepov, ki bodo za nazaj osvetlili ta položaj; iz te slike mislim da bo padel kot samoumeven marsikateri ukrep, ki bo potem zapisan tudi v spremembo zakonodaje, ampak še enkrat poudarjam, mi lahko predlagamo kar koli, parlament lahko sprejme kakršen koli zakon v zvezi s sodstvom, če tam ne bo volje, da se te stvari spremenijo, potem se ne bo premaknilo.

MODERATOR: Neodvisnost, ne sme biti krinka za neodgovornost. Najlepša hvala predsednik vlade, predlagam da sprejmemo nekaj vprašanj, naših udeležencev. Če lahko kar en za drugim postavljate vprašanja. Izvolite.

SOGOVORNIK 1: Dober dan gospod premier. Se pravi govorili ste o tem, da se pravi, če so prihodki nižji, je treba tudi znižati potrošnjo, oziroma porabo. Zdaj v podjetjih smo to počeli, zelo intenzivno, zniževali smo stroške in jih še znižujemo v bistvu do te mere, da zdaj razmišljamo o tem, a kupiti papirnate brisače za v kopalnico, ali frotiraste. Zdaj edini strošek, ki ga ne moremo znižati je strošek države, vsak mesec gre ogromne količine denarja skozi davke ven iz podjetij. Kar hočem reči je to, da v bistvu se pravi v zasebnem sektorju se nam zdi izhod iz krize zelo enostaven in sicer, da se pač bistveno zniža državno porabo in davke, še posebej zato, ker če pogledamo v bistvu ta kriza je na nek način kriza monetarnega sistema. Če pogledamo bilanco

evropske centralne banke, gre v zadnjem letu praktično navpično navzgor, teh recimo tisoč milijard novih evrov, potem pa najde pot v gospodarstvu, ustvarja nove balončke in nove krizne točke, ki so in bodo še naprej neko breme za, se pravi za zasebni sektor. V Sloveniji recimo je v zasebnem sektorju produktivno zaposlenih 600 tisoč ljudi, se pravi dva milijona ust, se pravi potrošnikov pa 600 tisoč ustvarjalcev. Se pravi najslabša stvar, ki jo lahko naredimo je da dvignemo davke na zadnje tri ljudi, ki še delajo v tej državi, zdi se mi da če ne bomo v bližnji prihodnosti bistveno znižali javne porabe in davkov je nekako govoriti o izhodu iz krize bolj iluzija oziroma pobožne želje. Pa me zanima vaš komentar hvala.

MODERATOR: Najlepša hvala.

JANŠA: No, lahko se samo strinjam, saj kot rečeno eden od prvih ukrepov vlade je bil znižanje nekaterih davkov, ki omogočajo slovenskemu gospodarstvu, da več investira, pa ne samo slovenskemu gospodarstvu, komerkoli, ki v Sloveniji investira, in ustvarja tudi nova delavna mesta. Hkrati pa tega glasu, ki ste ga vi tukaj, to kar ste vi tukaj zelo naglas povedali, v slovenski javnosti praktično ni, katerokoli podjetje sprejemem slišim isto, tudi vlada zagovarja to filozofijo, mednarodne institucije to zagovarjajo, ampak če gledate slovensko televizijo, ali pa berete slovenske časopise, povem, da tega glasu ni. Je samo glas proti temu, da se kar koli zniža, ko gre za porabo in zdaj je tudi glas proti temu, da se dvignejo nekatere nižje stopnje davka, za nekatere produkte na višjo. Do slej se je v Sloveniji, od kar je vlada sprejemala zakon o uravnoteženju javnih financ, kot alternativa prodajal dvig davka na dodano vrednost. Kamorkoli si šel so reli, na katerokoli pogajanje sindikatov smo šli so rekli, pa dvignite davek na dodano vrednost, pa nekatere druge davke, pa dohodnine pa tako naprej, pa pač ne bo treba zmanjševati javne porabe, pa odpuščati v javnem sektorju. Šele zdaj ko je bil predlagan ta dvig davka, iz nižje na višjo stopnjo, za tiskane, za periodiko, se naenkrat govori, da to ni nekaj samo po sebi nekaj dobrega, nekaj samo po sebi dobrega, se je situacija vendarle obrnila v to smer, v kateri ste tudi vi govorili, da pač dviganje davkov ni neka rešitev za vse, da to ni nadomestilo za to da sprejmemo vse tiste ukrepe, ki bodo omogočili, da porabijo samo toliko, koliko tudi dejansko porabimo. No, ampak kot že rečeno, glas tega dela v Sloveniji, večinskega dela Slovenije, še vedno je tukaj več zaposlenih, in bo vedno tako, se ne sliši. Tudi moram zelo odkrito povedati, glas socialnih partnerjev, dela ekonomsko-socialnega sveta, mislim glas delodajalcev je šibek. Pa še običajno, če povejo tri stavke, mediji izrežejo tisti stavek, ker kritizirajo vlado, tisti del, kjer pa delajo za to, da se poraba zniža, da bo gospodarstvo preživelo, to pa se izgubi. Jaz bi opozoril na situacijo, ki je bila v Latviji. Prej sva govorila pred začetkom tega javnega pogovora o tem, ko je Latvija leta 2009 prišla v Evropsko Unijo je bila še bistveno manj zadolžena kot je Slovenija danes, bistveno manj zadolžena ampak enostavno na finančnih trgih niso dobili, niso mogli prodati svojih obveznic, da zato da bi ta davek servisirali in so bankrotirali in so bili prisiljeni zaprositi za pomoč mednarodnega denarnega sklada. Skratka so prišli v situacijo v kateri se zdaj špekulira, da bo Slovenija prišla, oziroma je to dejstvo, če ne bomo sprejeli teh ukrepov in mednarodni denarni svet je postavil svoje pogoje medtem in so bili zelo drastični. Tam so znižali plače za 30 procentov, pa odpustili v določenih delih javnega sektorja tudi 30 procentov ljudi in seveda na enem delu glavnega trga so se zbrali sindikati in proti temu protestirali. Ampak na drugi strani tega glavnega trga v Rigi je pa protestirala še večja množica, ki je zahtevala da so ukrepi dosledni, da se končno stvari razčistijo. Da se kaznuje tiste, ki so pripeljali največjo latvijsko ... bankrot in so podprli vlado. In se je to zgodilo, jaz dvomim da bo takšna situacija v Sloveniji. Tisti, ki so za neko normalno pot, mislijo, da bo to že nekdo drug naredil, tisti ki pa branijo svoj status, privilegije, ki so pač marsikje tudi opravičeno prizadeti. Zdaj nihče, so pa zelo glasni, nihče ni zadovoljen s tem da se mu plača zniža. Zdaj ta vlada, to kar mi zdaj počnemo, z vsemi temi ukrepi, to je nekaj najtežjega, kar je kadarkoli kakšna slovenska vlada delala. No, saj če gledate ministre ko pač dajejo izjave po teh sejah, verjetno vidite iz njihovih izrazov, da ravno ne uživajo pri tem, kar počnejo. Ampak mi natančno vemo, da bo situacija še bistveno slabša naslednje leto, če tega ne naredimo zdaj, to kar je zdaj predlagano, ni tisto, kar je naredila Latvija, ni tisto kar je naredila Romunija, ni tisto kar je naredila Portugalska, ali pa še dela. To je še vedno nekje vmes, ker pač skušamo še vedno poiskati neke rezerve in ob tem ohraniti dovolj potenciala za to, da investiramo evropska sredstva in zaženemo rast, pridobimo te investicije in tudi s tem zaženemo rast, privatiziramo del državnega premoženja in tudi s tem pridobimo investicije in zaženemo rast in se nam lahko izide. Vendar pa je tukaj vendarle potrebna neka večja enotnost, kot obstaja. Vendar če hočete, te enotnosti ne bo, dokler se bo slišal samo glas tiste strani, ki zahteva še večjo porabo. Torej, to kar ste tukaj meni povedali, mislim da bi morali vi pa tudi vsi ostali kolegi iz gospodarstva

velikokrat povedati, pa tudi vprašati ljudi, ki jih plačujete v različnih zbornicah, ali dejansko opravljajo svoje delo.

MODERATOR: Prav zato je mreža, da je dragocena kot prostor odprtega in razumnega dialoga v teh ključnih vprašanjih. Pa mi gospod premier povejte, kakšna bo Slovenija na koncu vašega mandata in da zaključimo, s pozitivno noto, kaj je vaše sporočilo, tem mladim ljudem v tej dvorani in širše po Sloveniji.

JANŠA: Moje prvo sporočilo je, da morate biti bolj glasni. To, kar se zdaj dela, da se Slovenijo pripelje iz krize je v bistvu zagovarjanje, predvsem zagovarjanje interesov vaše generacije, tudi obstoječe generacije, tudi tistih, ki so danes v pokoju, ker če ne bo, če se slovensko gospodarstvo ne bo pobralo, mi lahko višamo starost za upokojitev, pa silimo aktivno generacijo, da dela še bistveno dlje, ampak bo denarja vedno manj za upokojitev. Skratka to je interes vseh, je pa to še posebej vaš interes. In vaš interes je, da se to ne dela na vaš račun, kot se je delalo v zadnjih treh letih. V zadnjih treh letih je Slovenija amortizirala krizo na vaš račun. Vseh teh osem, devet milijard boste v glavnem vi odplačevali. Ne dovolite, da se ta številka poveča še za osem milijard, ker potem boste prišli do stanovanja mogoče tik pred penzijo, zaslužili pa tam nekje v srednjih letih, če se bo stvar tudi sicer dobro izpeljalo. Torej morate biti bolj glasni. Tisti, ki branijo obstoječa stanja so zelo glasni, so zelo agresivni, so včasih tudi zelo iracionalni, ampak tako to je. Slovenija je pač del, po tem obnašanju, juga Evropa, taki protesti so tudi v drugih južnih ali pa vzhodnih državah, bolj južnih državah Evropske Unije. Tukaj nismo neka posebna izjema, nismo tam, kjer so bili sindikati v Skandinaviji ali pa v Nemčiji, pa tudi v nekaterih srednjeevropskih državah, pa tudi v nekaterih baltskih državah, kjer se je dalo veliko stvari normalno zmeniti. Ko smo uskladili ta zakon o javnih financah, kljub veliko hrupa in tako naprej, se je zdelo da smo prestopili to mejo, med jugom in severom, po tem obnašanju, zdaj kaže, da se pač vračamo nazaj, ampak še vedno smo optimisti. Nobena vlada ni vložila toliko v socialni dialog, kot ga je vložila ta vlada, pogajamo se noč in dan za mnoge stvari, ki so sicer logične, za katere vemo da jih je treba pač izpeljati, da ni druge rešitve, vedno smo pripravljeni za isti cilj upoštevati tudi predlog o kakšni drugi poti. Obstajajo ne mislimo, da ta vlada ve vse. Kljub temu da smo preštudirali celotno evropsko prakso, so verjetno tudi še kakšne sveže ideje, tiste mreže idej, mogoče bi tukaj še kdo kaj predlagal. Ampak časa ni več veliko, časa ni več veliko in ti pozivi, češ kako je treba zdaj, ko smo tri leta zamudili, da zakon o sanaciji bank sprejemati počasi, pol leta razpravljati. Poglejte to je izven, to je nekje izven razuma, torej to je moje prvo sporočilo. Bodite dejansko bolj aktivni. Saj tisti, ki ste danes tukaj prišli verjetno ste, ampak je treba to mrežo razširiti in to je moje drugo sporočilo. Razširite to mrežo.

MODERATOR: Ker je razvoj eden izmed naših sloganov, sprejemamo odgovornost, gospod premier, najlepša hvala za vaš obisk in današnji dragocen pogovor. Predvsem pa vam v imenu mreže idej in vseh tukaj navzočih želim uspešno delo še naprej. Najlepša hvala.

JANŠA: Hvala vam in upam da se srečamo, ker ste tudi prej vprašali, pa nisem neposredno odgovoril, kakšna bo Slovenija ob koncu tega mandata. Pač upam, da se srečamo tudi ob koncu tega mandata, ko bo gospodarska rast, ko bomo videli tudi bom rekel druge zvezde na slovenskem nebu in ko bomo dejansko lahko govorili o tem, kaj so vaši konkretni problemi znotraj tega širšega spektra.

MODERATOR: Najlepša hvala.